

Cardàs; *cardassa* [1375] i *cardatxa* (veg. supra); *cardassar* (supra), *cardasser*; *cardassina*; *escardassar* [veg. ban barceloní de c. 1420: «algun dels vanovers no gos fer batre ne *escardessar*, en la dita plaça --- alguna lana de qualsevol natura sia», *DBal.*; «tota fermentada de ferro e de acer --- com és --- dalls, podadores, *scardaçes* de *scardaçar* lana, escarpres», doc. de les Drassanes de Bna., a. 1481, en Moliné, ed. del *Consolat*, p. 233, i d'ací el postverbal +*escardassa*, exemplificat ací mateix]. *Cardera*. *Cardet*; *cardetera*; *cardetes*. *Cardiga* (cf. supra *cardiguera*, etc.). *Cardisar*; *cardisser*. *Cardolera*. *Cardussa*. *Cardussar*. També *escardussar* mall. i val. (S. XVIII) «esbrincar lleugerament, arruixar», val. S. (Enric Valor, c. 1950), *pegar-li un escardussó* (id., id.).

CPT.: En les altres combinacions tals, com *card negre* o *card mari* (supra) s'ha marcat menys la tendència a soldar-les que en *card-coler*, al qual ha ajudat la incomprensió del segon component: a la Vall de Sóller, *Es Carcolers* és la forma que se sol donar a una de les grans carades o vessants del Puig Major, però en realitat això és *Es Cards Colers* (amb fonètica sintàctica mallorquina), com ho prova el fet que pronuncïïn *karkulés* amb *a* (no pas *kark-*), i els vells d'allà (que també entenien així l'orònim) m'explicaven (1953) que *card coler* és el nom d'uns «cards que semblen a posta per posar a sa llet, perquè sa llet se pren i en fan *ex brusat*»: és, doncs, un equivalent de l'*herba-col*, usada amb la mateixa utilitat, que no ve de CAULIS, nom de l'hortalissa més coneguda, sinó de *colar* < *cyaular* COAGULARE; nom antic ja: *card coler* (cit. junt amb l'*eixenuç* en les Receptes valencianes de Micer Joan, l'a. 1466 (*BABL* VII, 328); il·lustrat pel saber de Cavanilles (*Obs.* II, 337), maestr. *carcoleros* (*Carré(r)* 'ls *karkoléros* a Serratella, 1961).

Cardamella, pall. i and., que a la Vall d'Aneu defineixen «alcachofa silvestre» (*Pol*, 13), i *AlcM* a Andorra identifica amb la 'carlina *utzka*': realment m'ensenyaren *kardamêles* a la Vall d'Assua i em semblaren carlines (muntanyes de Llessui, 1958); d'ací *Cardameller* nom d'una borda i serrat molt vistent damunt de Pal, a Andorra (ja vaig rectificar a *E. T. C.* II, 20, l'etimologia errònia d'una primera ed. d'aqueix treball, que amb raó rebutja *AlcM*₂). Es tracta d'una assimilació -*elna* > -*ella*, en *CARDUA MELINA* 'cards de color groc viu, cards de color de mel', que ha deixat també curiosa descendència en terres llunyanes, en les quals, però, -*MELNA* s'havia dissimilat primer en -*VELNA*: d'una banda pisà antic *cardavella* 'mena de card', Pieri, *AGI* XII, 155 (cf. *REW*, 1687); d'altra banda, segurament, el bc. *kardabera* «cardo», «cerraça comú» (*Mitxelena*, *FonHivca.*, § 367; sobre el qual ja havia cridat l'atenció Schuchardt, *Museum* x, 401): segons Azkue a Sule, Zaraitze i el Roncal *gardabera* «cardo dulce de los campos», si bé la influència del romanisme *gardu* 'card' ha fet que a Guipúscoa i part de Biscaia i Sule diguin *gardubera*: l'etimologia popular (a la qual semblen atènyer-se aquests bascòlegs) fa que això sembli un cpt. basc amb *bera* «blando», però com que no hi ha cap card que arribi a merèixer tan-

ta suavitat, em sembla que en realitat es degué arribar a *bera* allà per una identificació secundària a què ja pogué donar peu una evolució fonètica per via de -*mélēna* > *berēa* > -*bera*; l'arrelament propi del cpt. ja format en romànic, en tant que diferenciat de *gardu* 'card', el comprova el nom del P. Agustín de Cardaveraz (*kardabera-z* 'de Cardavera'), home de Navarra i Alaba, escriptor i filòleg, de 1761 (*Mitxelena*, l. c., 27). I amb *g-*, *gardamêles*, Tor de V. Ferrera (1932), «de fulla punxent van pujant tancades fins que floreixen».

Cardamom, nom d'una zingiberàcia, que amb aquesta variant moderna o amb les més antigues en -*oni* o -*omi* (potser tretes de receptes, on anava en genitiu, en combinacions com *una uncia cardamomi*, etc.), ja es documenta en textos medievals com els que aplega *AlcM*, o *cardemomi* en la *Tarifa dels Corredors* barcelonins, de 1271 (*EntreDL* I, 155, n.º 8) -*rdemomi*, Castro (*RFE* VII, 332). En realitat no és cap cpt. del card,¹¹ ni hi té relació (si no fos prellatina o bé per contaminació vulgar) sinó que és cpt. del gr. *κάρδαμον* 'créixens' i *ἄμυγος* pròpiament 'irreprotxable', i com a nom de planta 'Cissus Vitiginea L.'

¹ OPou ja se serveix d'aquesta forma (sense posar-li accent), per a «*cardo de perayres*: labrum venereum», *TbPu.*, 48b.—² Altrament el *DFa* (no *AlcM* ni altres diccs.) dóna *carcera* 'Ampelodesma mauritanicum' la font i data del qual ignoro. Tanmateix potser també derivat de *cars* per *card*.—³ *Carsos*, doncs, seria plural amb doble signe (com *calamarsos*, *mollassos*, etc.), i *carso* singular secundari extret d'aquell. No estic segur que no hi hagi aquí algun altre nom de planta: en el capbreu de St. Pere de Ribes de 1624, trobo *La Plana de la Carsosa* (n.º 109, en la còpia facilitada), i la cosa que em crida l'atenció és que ja es trobi, i escrit de *la Carçosa*, en el capbreu de 1446 (n.º 263), cf. *Torrent dels Cars*, no sé si en el mateix lloc, en el capbreu de 1726 (n.º 141); preguntant llavors a un informador de Castellet em digué que és «una planta que es fa en els fondals, semblant a un jonc, però molt més prim»: seria un descendent de CAREX? Però tinc la impressió que veiem un miratge, car la data de 1446 encara no és prou antiga per descartar l'aglutinació de la -s del plural, i l'informador de Castellví de la Marca ja rebutjava tals formes i entenia que era una espècie d'escardot.—⁴ Tipus ben viu a l'Alt Aragó, per al 'grèvol': a Aragüés *cardón* o *cardonera*; a Panticosa *cardón* o *cardonero* i a Buesa *cardonera* són els grèvols, que els nois usen per fer-ne rams d'això o d'avets petits el Diumenge de Rams (1965-6); també sento *cardonera* a Arguisal, Orós de Tena i Linàs de Broto.—⁵ No solament tenim *cardenchal* en A. de Palencia, i *cardencha* en naturalistes des de Laguna (1555), sinó que deu estar arrelat en l'ús popular de l'Interior d'Amèrica, almenys en els Andes argentins: Chaca, *Hist. de Tupungato*, p. 301, relacionat amb *frisa*.—⁶ Avui hom s'hi mira molt a Barcelona abans d'emprar aquest verb en companyia decent i de gent no